

Fiche algemeen – (crisis)taken en bevoegdheden RIVM Infectieziektebestrijding – specifiek SARS-CoV-2

inhoudsopgave	
Samenvatting.....	1
RIVM algemeen – taak en wet.....	2
Infectieziektebestrijding in casus crisis.....	3
Groep A ziekte.....	3
Werkzaamheden Regulier - RIVM-Centrum infectieziekte bestrijding.....	3
Organisatie.....	3
Opschaling crisis.....	5
bijeenroepen OMT.....	5
Samenstelling en onafhankelijkheid OMT.....	5
Advies OMT.....	5
Verschillende OMT's tijdens COVID19-uitbraak.....	5
BAO en VWS.....	5
Rol RIVM opvolging.....	5
Overige Covid-19 gerelateerde werkzaamheden RIVM.....	6
RIVMtaken buiten infectieziektenbestrijding tav COVID-19.....	6
WOB.....	6

Samenvatting

Een van de taken van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is om infectieziekten te bestrijden.

Omdat COVID-19 is aangemerkt als een A-ziekte heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de leiding over de infectieziektebestrijding. Tijdens een landelijke uitbraak van een infectieziekte vraagt het ministerie van VWS aan het RIVM de bestrijding van infectieziekten vorm te geven.

Dit document beschrijft welke taken het RIVM heeft op het gebied van infectieziektebestrijding en hoe dit in de wet is vastgelegd. We focussen daarbij op de bestrijding van het coronavirus SARS-CoV-2 (severe acute respiratory syndrome-CoVcoronavirus-2). Verder aangeduid als COVID-19, de ziekte als gevolg van dit virus.

Het RIVM brengt onafhankelijke adviezen uit over de infectieziektebestrijding. Deze worden gebruikt voor het maken van overheidsbeleid. Daarnaast maakt het [richtlijnen voor professionals](#). De directeur van het Centrum voor Infectieziektebestrijding (Cib) van het RIVM kan op verzoek een Outbreak Management Team (OMT) bijeenroepen. Deelnemende experts spreken binnen het OMT op eigen titel. Het OMT formuleert een advies op basis van wetenschappelijke expertise.

Het Bestuurlijk afstemmingsoverleg infectieziektebestrijding (BAO) is een overleg dat door VWS bijeen wordt geroepen. Het BAO beoordeelt het advies van het OMT op bestuurlijke haalbaarheid. VWS kan het advies overnemen.

RIVM algemeen – taak en wet

Het RIVM doet wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van het overheidsbeleid en het toezicht op het gebied van volksgezondheid en milieu. Het instituut is een zelfstandig onderdeel ([agentschap](#)) van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De opdrachten komen - naast VWS – van onder andere: de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Economische Zaken en Klimaat, Landbouw en Innovatie, diverse inspecties, de Europese Unie, de Verenigde Naties.

Het RIVM werkt onder [de Wet op het RIVM](#): het doen van onderzoek, monitoring en surveillance gebeurt zonder inmenging van de minister op methoden en resultaat.

Infectieziektebestrijding regulier

In [Wet op het RIVM, artikel 3](#) staat de taak beschreven dat het RIVM 'namens de minister van VWS werkzaamheden verricht bij de bestrijding van infectieziekten'. Dit doet het RIVM o.a. door 'ondersteuning te bieden aan organisaties die een uitvoerende taak hebben bij de infectieziektenbestrijding' via het Clb.

In [Artikel 6c van de Wet publieke gezondheid](#) staat hoe de verantwoordelijkheden zijn belegd voor wat betreft de uitvoering van infectieziektenbestrijding: 'het RIVM heeft, onverminderd het bepaalde bij of krachtens andere wetten, tot taak om namens Onze Minister werkzaamheden te verrichten bij de bestrijding van infectieziekten', waaronder verwerking van persoonsgegevens en gebruik te maken van een referentielaboratorium.

Infectieziektebestrijding is in Nederland een **decentrale verantwoordelijkheid** van het college van Burgemeester en Wethouders, **uitgevoerd door de GGD'en**. De voorbereiding op bestrijding van grootschalige uitbraken is de verantwoordelijkheid van het bestuur van de Veiligheidsregio.

Daarnaast spelen bij infectieziektebestrijding ook nog internationale/Europese wetten een rol. Uitgangspunt bij infectieziektebestrijding is het wettelijk kader van de <https://lci.rivm.nl/draaiboeken/international-health-regulations-ihp> waar Nederland zich aan heeft gecommitteerd. De Europese wetgeving op dit vlak staat hier: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013D1082>.

Infectieziektebestrijding in casus crisis

Groep A ziekte

Op 28 januari stelt het ministerie van VWS vast in de [Regeling 2019-nCoV](#) dat COVID-19 valt onder **groep A** ziekte. Dit is nodig om een aantal wettelijke mechanismen in werking te krijgen zoals gedwongen opname tot isolatie of thuisisolatie, gedwongen onderzoek, gedwongen quarantaine (inclusief medisch toezicht) of verbod van beroepsuitoefening. Tevens geldt hiervoor een meldingsplicht.

‘Bij bestrijding van een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A, of een directe dreiging daarvan, **is de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport verantwoordelijk voor het te voeren beleid**’. (bron [Artikel 7 Wet Publieke Gezondheid](#))

Werksaamheden Regulier - RIVM-Centrum infectieziekte bestrijding

Het RIVM-CIb heeft een coördinerende rol bij een dreiging of bestrijding van een uitbraak van een infectieziekte. Het CIb:

- brengt adviezen uit over bestrijdingsmaatregelen van infectieziekten,
- draagt bij aan de ontwikkeling van nieuwe laboratoriumdiagnostiek,
- brengt de epidemiologische ontwikkelingen in kaart door landelijke surveillance (gericht op tijdig signaleren uitbraken) en onderzoek.

Verder ontwikkelt het RIVM-CIb [richtlijnen en draaiboeken voor professionals in de infectieziektebestrijding](#), bijvoorbeeld over hoe een epidemie het beste kan worden aangepakt. Het RIVM informeert beroepsgroepen verantwoordelijk voor de infectieziektebestrijding in Nederland over ontwikkelingen via vertrouwelijke Inf@ct berichten.

Het [Centrum Infectieziektebestrijding](#) werkt daarbij op Nationaal niveau o.a samen met GGD Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD'en) en experts en vertegenwoordigers van verschillende organisaties. Op internationaal niveau werkt het CIb o.a samen met het Europese Centrum voor [ziektepreventie en -bestrijding](#) ([European Center for Disease Prevention and Control, ECDC](#)) en de World Health Organization (WHO).

Binnen het CIb zijn verschillende centra betrokken bij epidemiologie en surveillance, diagnostiek en onderzoek naar infectieziekten (zie verder *Organisatie*).

Een belangrijk onderdeel van de activiteiten van het CIb betreft [het wekelijkse signaleringsoverleg](#). Als er zich zaken voordoen **die verder reiken dan de reguliere protocollen, zoals signalen die wijzen op bedreiging voor de volksgezondheid bijvoorbeeld in de vorm van een regio-overschrijdende uitbraak**, gaat het CIb over tot het samenstellen van een [responsteam](#).

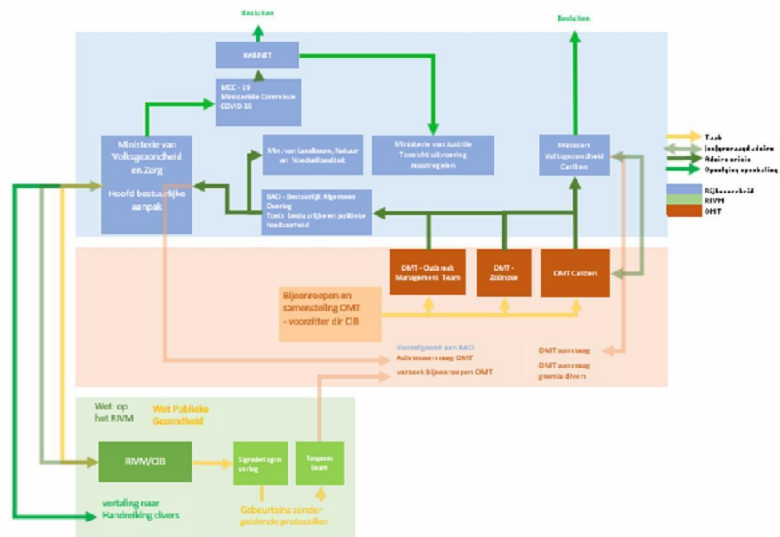
Organisatie

Het CIb bestaat uit:

- het centrum [Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding](#)
- het centrum [Epidemiologie en Surveillance van Infectieziekten](#)
- het centrum [Infectieziekteonderzoek, Diagnostiek en Laboratorium Surveillance](#)
- het centrum [Zoönosen en Omgevingsmicrobiologie](#)
- het centrum [Immunologie van Infectieziekten en Vaccins](#)

Strategie CIb: <https://www.rivm.nl/documenten/strategisch-beleidsplan-centrum-infectieziektebestrijding-2016-2021>

Crisisstructuur bij regio-overschrijdende uitbraak infectieziekte en rol RIVM (met links)

Opschaling crisis

bijeenroepen OMT

Bij een regio-overschrijdende uitbraak van een infectieziekte of internationale dreiging van een infectieziekte kan het [responsteam](#) van het Clb vervolgens de directeur van het Clb verzoeken om een [Outbreak Management Team](#) bijeen te roepen. Ook VWS, de ministers van Volksgezondheid van de Cariben of diverse andere gremia kunnen vragen om een OMT bijeen te roepen. Binnen het Clb coördineert het centrum Landelijk Centrum Infectieziekte bestrijding (LCI) het operationele crisismanagement tijdens een (dreigende) regio-overschrijdende uitbraak.

Samenstelling en onafhankelijkheid OMT

De directeur van het Clb is voorzitter van het OMT, het LCI voert het secretariaat.

De verdere samenstelling van het OMT varieert naar gelang de problematiek die aan de orde is en bestaat uit vaste leden en situationele experts. Alle leden van het OMT spreken op **persoonlijke titel**, vanuit expertise, zonder last van ruggespraak. De leden van het OMT hebben geen dienstbetrekking of hiërarchische (of opdrachtnemer-) verhouding tot VWS/RIVM. Het RIVM maakt gebruik van dit onafhankelijk en **autonoom deskundigenpanel** en vraagt deze om advies.

Advies OMT

Het OMT geeft een best mogelijk **advies** af; over welk risico het gaat, de grootte van het risico, de mogelijkheden om het te verkleinen en de orde van grootte van de te verwachten resultaten. **Het OMT brengt een inhoudelijk advies uit, gebaseerd op de stand van medische wetenschap van dat moment.**

Het OMT kan een aantal experts, al dan niet uit eigen geleding, vragen zich te buigen over een bepaald onderwerp. Uitsluitend wordt meegenomen in de discussie OMT of in de uitwerking in opdracht van VWS.

Als het advies niet unaniem is geeft het advies de verschillende opvattingen weer. Het OMT levert een advies op aan het ministerie van VWS via het Bestuurlijk afstemmingsoverleg (BAO).

De directeur van het Clb, geeft tijdens de COVID-19 crisis vanuit zijn voorzitterschap van het OMT de Tweede Kamer in technische briefings een toelichting op het advies. Dit geldt ook voor de toelichting aan het BAO (zie onder).

Daarnaast kan hij in het Catshuis als ambtenaar en dus als directeur Clb optreden als adviseur.

Verschillende OMT's tijdens COVID19-uitbraak

Er kunnen verschillende OMT's worden belegd. Het OMT- Cariben geeft advies aan de betrokken Ministers van Volksgezondheid van het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het OMT- Zoönosen adviseert naast de minister van VWS, de minister van Landbouw, Natuur en Visserij.

BAO en VWS

Instellingsbesluit [BAO](#): 'In het geval van een (potentiële) crisis op het terrein van de infectieziekten beoordeelt het Bestuurlijk afstemmingsoverleg infectieziektebestrijding de maatregelen die het Centrum Clb voorstelt op **bestuurlijke haalbaarheid en wenselijkheid**'. Het BAO wordt voorgezeten door de Directeur-Generaal Volksgezondheid van het Ministerie van VWS. RIVM, GGD'en, IGJ, Veiligheidsregio's, VNG, brancheorganisaties nemen deel op uitnodiging.

De adviezen gaan na toetsing door het BAO naar VWS. Deze kan de adviezen opvolgen, maar hoeft dit niet te doen. Als het advies meer ministeries raakt, wordt het voorgelegd aan de Ministeriële Ondernemingsraad, de Ministeriële Commissie Covid 19 (MCC COV19). Dit ondersteuningsorgaan legt het voor aan het kabinet, die de besluiten neemt.

Rol RIVM opvolging

Naast een coördinerende rol van de landelijke bestrijding van een uitbraak (o.a. door het voeren van het secretariaat van het OMT), kan het RIVM- (Clb) worden gevraagd om de maatregelen uit de adviezen van het OMT met handreikingen te ondersteunen. Ook kan het OMT aan het RIVM vragen om aanvullend onderzoek te doen voor zijn advies. Los van het OMT kunnen ook VWS en andere ministeries het RIVM vragen om advies

of extra onderzoek op het gebied van COVID-19.

Overige Covid-19 gerelateerde werkzaamheden RIVM

RIVMtaken buiten infectieziektenbestrijding tav COVID-19

Het RIVM heeft naast infectieziektebestrijding ook andere taken op het gebied van COVID-19.

Daarbij is een onderscheid te maken in reguliere taken die een specifieke COVID-19 invulling hebben gekregen, maar ook nieuwe taken zoals de werkzaamheden van de [Corona gedragsunit](#). Deze unit adviseert over gedragsaspecten van corona-maatregelen en monitort het effect van corona- maatregelen op gedrag.

Reguliere taken zijn onder meer [beoordeling van genees- en hulpmiddelen](#), coördineren van de [uitvoering van vaccinatie- en screeningprogramma's](#) (bijv. zoals bij het Rijksvaccinatieprogramma) en het monitoren van de huidige en toekomstige volksgezondheid ([VolksgezondheidToekomstVerkenning](#)). Specifiek voor COVID zijn dit: [vaccindistributie en registratie en vrijgifte van vaccins](#), [testen van de kwaliteit en de herbruikbaarheid van persoonlijke beschermingsmiddelen](#) en [monitoring van de huidige en toekomstige gezondheidseffecten van COVID-19 op de volksgezondheid](#).

Daarnaast is er RIVM-breed een heel scala aan onderzoek gerelateerd aan COVID-19. Het gaat daarbij om onderzoek naar de veiligheid van desinfectiemiddelen, effecten van de corona-uitbraak op luchtkwaliteit, sporen in rioolwater tot en met de indirecte gevolgen van de corona-pandemie op bijvoorbeeld uitgestelde zorg en de impact daarvan op het zorgsysteem. Zie voor een indicatie van de breedte van het onderzoek dat gedaan wordt (niet uitputtend): <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/onderzoek>.

WOB

Een ieder mag bij de overheid een [verzoek](#) indienen om openbaarmaking van informatie. De Wet openbaarheid van bestuur (WOB) regelt de behandeling en het toetsingskader van zulke verzoeken. Alle overheidsinformatie is openbaar tenzij uitsluiting. Dit zijn b.v. persoons/ patientvertrouwelijke informatie, bedrijfsgevoelige informatie en conceptonderzoeken. De OMTverslagen, agenda en bijlagen zijn ook uitgesloten van openbaarmaking. De [adviezen OMT](#) zijn openbaar.